

Фізіолого-біохімічні, генетико-біотехнологічні та екологічні аспекти адаптації організмів до факторів середовища

Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту. Сер. Біол., 2017, № 2 (69). – С. 76-80

5. Underwood E.J., Suttle N.F. The Mineral Nutrition of Livestock. – CABI Publishing. – 1999.– 614 p.

УДК 638.8:159.929

**ВПЛИВ УМОВ УТРИМАННЯ НА ПОВЕДІНКУ
СВІЙСЬКИХ КОТІВ**

Стодола Н. М., Шевчик Л. О.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: Nadiast0595@gmail.com

Зміни в оточуючому середовищі прямо чи опосередковано викликають певні відхилення у функціях та процесах життєдіяльності тварин чи їхніх угруповань. Подібні процеси, відбуваючись у порівняно вузьких межах, визначених генетично, і обумовлюють відносну динамічну стабільність виду. Регуляторні механізми підтримання стабільності функціонують на клітинному, органному, організмовому і надорганізмовому рівнях. Одним із способів підтримання рівноваги в межах виду є поведінка тварин. Вивченню останньої приділяють увагу більшість зоологів [1–4]. Етологічні дослідження сьогодні спрямовані на різнобічний опис феноменології поведінки, а саме на вивчення чинників регулювання поведінкових актів, способів формування їх у онтогенезі, шляхів виникнення у філогенезі видів, пристосувальних функцій поведінкових актів тварин у природному середовищі існування.

Проведене на прикладі свійських котів дослідження покликане вивчити вплив умов утримання на поведінку домашніх тварин. Роботи проводили з використанням методів спостереження та фотозйомки. За поведінкою піддослідних тварин спостерігали як у природних умовах існування, так і у неволі. Трьох кішок – Ляльку, Басю та Джессі утримували в домашніх умовах і три киці: Маркіза, Лада, Мурка, що жили у сільській місцевості – знаходились в умовах вільного утримання.

Фізіолого-біохімічні, генетико-біотехнологічні та екологічні аспекти адаптації організмів до факторів середовища

Специфіка прояву поведінки кішок у сільській місцевості визначається основною функцією їх існування. Першочерговою роллю цих тварин є необхідність відловлювання щурів та мишей. Догляд за кішками у цих умовах часто зводиться до мінімуму. Затишними для існування кішок місцями, де вона спить та виводить потомство, є людські помешкання та господарські будівлі. Їжею для них служать недоїдки зі столу господаря, інколи трохи молока. В народі існує думка, що кішка полює на мишей, щоб їх їсти, тоді як сита кішка стає лінивою, неповороткою і нездатною до полювання. Проте подібне судження не зовсім вірне. Пригадайте хоча б випадки коли киця приносила зловлену мишу і залишала щоб її побачив господар.

Загалом умови існування у сільській місцевості сприятливі для кішок. Перш за все це необмежений простір для життя тварини, можливість доповнити кормовий раціон рослинними компонентами, наприклад травами, серед яких є й лікувальні. Тут кішка загартовується, стає здоровішою, частіше доглядає за шерстю, шкірою і кігтями. В цих умовах загострюються інстинкти і органи чуття, кішка стає більш вправною на полюванні.

Щодо обов'язків людини – обмежується догляд та прибирання за твариною, і що особливо небезпечно, турбота про її здоров'я. Щоб уникнути перетворення киці на бродячу тварину, господарям слід пам'ятати про необхідність регулярного годування, виказування доброти та ласки до кішки, готовності лікувати її в разі потреби.

Домашні улюбленці, котрих утримують у квартирі, часто страждають від гіподинамії. При цьому вони набирають надлишкову вагу, втрачають мисливські інстинкти. Фізичні навантаження, хоча і сприймаються людиною чимось схожим до гри, для кішок, особливо молодих, життєво необхідні. Адже лише у грі тренуються м'язи, вправляються органи чуття, формуються мисливські інстинкти.

Власне тут зростає відповідальність господаря. Кицю потрібно не лише добре годувати чи гладити, з нею необхідно гратися. Для цього підійдуть будь-які підручні засоби: товстий шнурок із вузликами, яскрава матерчата стрічка, різнобарвні

Фізіолого-біохімічні, генетико-біотехнологічні та екологічні аспекти адаптації організмів до факторів середовища

м'ячки, котушки без ниток, згорток паперу, що шарудить, загалом будь-яка імітація миші. Слід пам'ятати, що домашня тваринка котра не має достатнього простору чи можливостей для гри, покинута сама на себе, страждає від браку уваги чи любові, швидко отримує шкідливі звички та схильності. Лише із уважним господарем тваринка легко знайде «спільну мову» і не перетвориться на «домашнього тирана». Таким чином, необхідною умовою для уникання непорозуміння між господарем та кішкою – профілактика його.

Особливе занепокоєння викликають бродячі коти. Але перш за все слід поставити собі запитання: звідки ж беруться бродячі тварини? Байдужість і невдячність деяких господарів – одна із головних причин цього.

Серед бродячих тварин частіше за все зустрічаються кішки, що пояснюється більшою активністю, недостатньою увагою господарів, або що більш страшно, виганянням самок із дому, щоб не опікуватися кошенятами (такі тварини приєднуються до бездомних котів, або, покидаючи людські помешкання – дичіють). Бездомні кішки часто знаходять для себе тимчасовий притулок на горищах та у підвалах багатоповерхівок, де швидко розмножуються, знаходячи їжу біля смітєвих баків, або й на смітєзвалищах.

Бродячі кішки ховаються, або у інший спосіб уникають контакту із людьми, поводячись як їхні дикі предки. Цікавим фактом є те, що у рибальських селах Середземномор'я та Японії цілі колонії котів успішно співіснують з людьми, які їх підгодовують. У Стамбулі місцеві мешканці годують бродячих котів і доглядають за ними. Коти у відповідь є доброзичливими до людей, а люди зробили цих тварин символом міста і нещодавно зняли документальний фільм про них.

Дослідниця поведінки котів Крістін Вітал подібний феномен пояснює відсутністю упередженого ставлення людини до цих тварин. Крім того, на думку ветеринара і керівника фонду International Cat Care, на товариськість котів може впливати їхній досвід у перші шість – вісім тижнів життя. Якщо він позитивний, тварина охочіше йде на контакт із людиною [за 5].

Фізіолого-біохімічні, генетико-біотехнологічні та екологічні аспекти адаптації організмів до факторів середовища

Висновки

1. Зміни в оточуючому середовищі прямо чи опосередковано викликають певні відхилення у функціях та процесах життєдіяльності тварин чи їхніх угруповань. Подібні процеси, відбуваючись у порівняно вузьких межах, визначених генетично, обумовлюють відносну динамічну стабільність виду. Власне поведінка тварин є одним із способів підтримання рівноваги в межах виду.

2. Специфіка прояву поведінки кішок як в умовах вільного утримання, так і у неволі визначається дією зовнішніх чинників та основними функціями тварин у середовищі існування.

Список літератури

1. Галатюк О. Є., Радзиховений М. А. Організація профілактичних та оздоровчих заходів при інфекційних хворобах тварин: методичний посібник. Житомир : Рута, 2013. 456 с.
2. Заведія Т. Л. Сучасна енциклопедія любителя кішок: 1500 корисних порад фахівців. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2004. 172 с.
3. Кваша В. І., Щегельський С. М. Зоопсихологія з основами практичної психології: курс лекцій. Тернопіль : вид. ТНПУ, 2011. 88 с.
4. Лоренц К. Агрессия (так называемое зло) / Лоренц Конрад; пер. с нем. Швейника Г. Ф. С.-ПБ.: Амфора, 2001. 349 с.
5. Стівен Доулін. Чи дійсно коти не товариські? Можливо ми просто не розуміємо їх. BBC Future News Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-50234312> (дата звернення: 3 11. 2019.)